N°. 64 A°. 1835

MAANDAG DEN 10den AUGUSTUS.

SURINAAMSCHE COURANT.

MENGELINGEN.

IETS OVER MAROCCO EN DESZELFS INWONERS.

Marocco, of ook wel naar de tweede hoofdindeeling des lands, Fez en Marocco genoemd, ligt op het Noord-Westelijk uiteinde van Afrika, beslaat meer dan 130,000 Duitsche vierkante mijlen en heeft eene bevolking van ruim 9½ millioen inwoners. Het land grenst ten oosten aan Algiers, ten zuiden aan het hooge Atlas-gebergte, ten westen aan de Atlantische, en ten noorden aan de Middellandsche zee. Deze twee zeeën matigen de drukkende hitte, welke er buitendien heerschen zoude, en het Atlas-geberte, welks 15,000 voet hooge toppen altijd met sneeuw bedekt zijn, dient aan het land tot bescherming tegen de uit de woestijn komende heete winden, welker verpestende adem het vruchtbare land spoedig in eene droevige woestijn zoude doen verkeeren. De noodige bevochtiging voor zijnen bodem verkrijgt Marocco gedeeltelijk door de sneeuw, welke in het ruwere jaargetijde de helling van den Atlas bedekt, in het voorjaar smelt en zich dan in bergstroomen en beekjes in de vlakten uitstort. Naauwelijks zijn deze berg-hellingen van sneeuw bevrijd, of de inwoners der dorpen bearbeiden den grond met geringe moeite, en kort daarop prijkt het land met heerlijk schoone korenvelden, terwijl in de prachtige met groen versierde vallijen kudden schapen en rundvee weiden. Het land behoort tot de vruchtbaarste; het brengt van 20 tot 30, somwijlen zelfs van 60 tot 80 voud het gezaaide op, en dit drie achtereenvolgende malen gedurende elk jaar. Doch er ontbreekt de vlijt der inwoners (een natuurlijk gevolg van de afpersingen der despotische regering), om dit zoo vruchtbare land tot eene rijke koren-stapelplaats voor een gedeelte van Afrika of Europa te maken.

Hoewel ons eene naauwkeurige kennis van de voortbrengselen des lands, namelijk der delfstoffen, ontbreekt, weten wij nogtans, dat bijna alle bergen rijke mijnen van goud, zilver, koper, tin, lood en ijzer bevatten, welke echter even weinig gebruikt worden als de rijke zoutmijnen; want de meren en de zee leveren eenen grooten overvloed aan zeezout op. Den meesten rijkdom spreidt het land in planten ten toon. Behalve de gewone graansoorten wordt voornamelijk doera geteeld, waarvan het zaad 150 tot 200voud draagt en den inwoners tot gewoon voedsel dient. De hoogten, afhellingen en valleijen van het hooge Atlas-geberte zijn gedeeltelijk met ongemeen groote bosschen bedekt. Deze zijn de verblijfplaats der leeuwen en panters, der hyenen en apen, der lynxen, buffels en andere wilde dieren. Tot de tamme dieren behooren de dromedarissen, muilezels, paarden, schapen, welke eene zeer zachte en schoone wol hebben en geiten, welker fijn haar een gewigtig handels-artikel uitmaakt. In de bosschen bouwen de nijvere bijen hare honig- en was-huizen. In het gedeelte des lands aan de overzijde der bergen woont de Koning der woestijn, de struisvogel, welke half loopende, half vliegende zijn wijd uitgestrekt gebied doorkruist; de lucht weergalmt van de luide toonen der hier te huis behoorende kwartel, en de rivieren leveren eenen rijken voorraad van heerlijken visch op. Zoo bloeit en groeit alles welig op; doch plotseling trekt een zwerm van verderfelijke sprinkhanen over het land, en alles verandert! De lucht wordt duister, de gulzige dieren bedekken het land eenen duim hoog, de reiziger blijft stil staan om den weg niet te missen. Na weinig tijds is alles woest en kaal, de rijke graanvelden zijn vernield, de boomen van hun gebladerte beroofd. Niet zelden wordt eene zoodanige verwoesting door eenen algemeenen hongersnood gevolgd.

De lezer verwachte hier geene beschrijving van groote met prachtige paleizen en edele gebouwen versierde steden, in welke de handel bloeit, kunsten en nijverheid heerschen of wetenschappen bevorderd worden; hij verbeelde zich niet hier schoone, geregelde dorpen aan te treffen, bewoond door nijvere landlieden, welke in nijvere werkzaamheid den bodem des lands zijne rijke gaven afdwingen; hij zoude grootelijks dwalen. Een gedeelte der Moorsche en Arabische landbewoners leeft in tenten, of beweegbare, van acht tot tien voet hooge hutten, welke met eene stof uit wol of geitenhaar overdekt zijn. — Honderd zoodanige tenten, in welker midden zich eene grootere bevindt, welke als moskee dient, maken een dorp uit, en staan onder eenen scheikh of eersten magistraat. Soms gehoorzamen onderscheidene dorpen éénen enkelen scheikh. De oude Mooren en Arabieren hebben evenwel vaste woonplaatsen in de berg-dorpen. Hunne dorpen zijn uit leem of steen gebouwd en met leem of eene laag takken overdekt. Hier ontbreekt het echter aan de zindelijkheid en de welvaart der tentbewoners. Van de steden munten alleen uit de zeesteden en de keizersteden, dat is zoodanige, in welke de Keizer soms zijn verblijf houdt; de overige zijn zeer onbeduidend.

De oude hoofdstad des lands is Fez, gelegen in een heerlijk, door vele bergen gevormd dal, welker afhellingen met schoone bloem- en vruchttuinen en met citroen- en granaatappel-bosschen bedekt zijn. Een gedeelte der stad was reeds in het begin der achtste eeuw gebouwd. De stad heeft van hare voormalige grootte veel verloren; zij telt thans omstreeks 90,000 inwoners, heeft onbestrate, zeer naauwe en donkere straten, zeer hooge en opgewelven of bogen rustende huizen. Fez bevat thans nog ruim 100 Moskeën, waarvan er voornamelijk eene daardoor vermaard is, dat zij ook voor de grootste misdadigers eene vrijplaats is. Het ongemeen groote paleis des Sultans ligt op eenen berg, en neemt een gedeelte der stad in. Men vindt er buitendien een groot aantal goede baden en een wel ingerigt gasthuis voor onzinnigen en ongeneesbare lijders. Elk beroep heeft zijne bijzondere straat, en gewoonlijk is in één winkel ook slechts ééne koopwaar te vinden. De koopgoederen, welke ingevoerd zijn, worden in groote, van twee tot drie verdiepingen hooge en van galerijen voorziene karavansera's bewaard. De manufakturen dezer stad zijn zeer vermaard. Sterke muren omringen de gansche stad.

Veel schooner dan Fez is de tegenwoordige hoofdstad des rijks, Marocco; zij heeft thans 30,000 eertijds 700 000 inwoners. De stad is omringd van eenen dertig voet hoogen muur, welke op elke vijftig schreden van eenen toren voorzien, en ruim twee Duitsche mijlen lang is. Het hoogst prachtig keizerlijke paleis, hetwelk buiten dezen muur ligt, is geheel uit vierkante steenen gebouwd, en met het rijkste marmer uit Spanje en Italie versierd. Het heeft ¾ uren gaans in omtrek. De stad drijft eenen aanzienlijken handel in de voortbrengselen des lands. Eene onderaardsche waterleiding voorziet de inwoners van het noodige water. Buiten de stad ligt de voorstad der lazarus-zieken. Zij, die door deze vreesselijke zich van geslacht tot geslacht overplantende kwaal aangetast zijn, mogen de stad niet naderen, zoo als elk bewoner zich in acht neemt de woningen dezer ongelukkigen niet te genaken.

De oudste bewoners van Marocco zijn de Barbaresken, die, naar men wil, afstammen van Cham, den tweeden zoon van Noach, wiens nakomelingen Egypte bevolkten. Zij pogen tegen den Keizer van Marocco hunne vrijheid en onafhankelijkheid te handhaven, leven onder hunne eigene vorsten in hooggelegene, niet zeer toegankelijke plaatsen of in de vlakten, in houten of steenen huizen, die met hooge, van vele schietgaten voorziene muren omgeven zijn. Ten opzigte hunner gelaatskleur verschillen zij weinig van de Europesche landlieden; hunne gedaante is welgemaakt; zij zijn sterk en gespierd; hun haar is niet zelden blond. Hunne kleeding is zeer eenvoudig: een hemd zonder mouwen, eene broek, en daarover eene soort van mantel, om zich tegen de ruwere weêrsgesteldheid te beveiligen. Zij scheren zich het hoofd, en laten slechts van achteren haar staan, dragen knevels en eenen kleinen baard onder aan de kin. Zij zijn driftig, onversaagd en vergeten nimmer eene ontvangen beleediging. Hunne hoofdbezigheid is landbouw en bijenteelt; hun hoofdvermaak de jagt; van daar dan ook, dat zij de snaphanen hartstogtelijk beminnen, en aan het versieren derzelve met zilver en ivoor veel ten koste leggen. Er bestaat veel gelijkheid tusschen hen en de Arabieren, die later in het land zijn gekomen, en insgelijks op het land leven.

Geheel verschillend zijn echter de Mooren, die de steden bewonen. Deze bezigen meer sierlijkheid in hunne kleeding. Over het hemd met wijde mouwen en de zeer ruime witte linnen broek dragen zij een lichtgeel of hemelblaauw kaftan met korte mouwen, en daarover nog eenen mantel van roodachtig katoen of zijde. Op het hoofd dragen zij eene roode muts, om welke zij, die ter bedevaart naar Mecca gaan, nog eenen witten neteldoekschen tulband winden; de voeten zijn met pantoffels of halve laarzen bekleed. Bijna dezelfde kleeding dragen de vrouwen, behalve dat zij zich met halskettingen en armbanden met parelen, goud- en zilvermunten en juweelen versieren, en dat haar bovenkleed door eenen met goud geborduurden, karmozijn-rooden gordel, door middel eener gouden of zilveren

gesp, vastgehecht wordt. Kousen dragen noch de mannen noch de vrouwen. De armeren vergenoegen zich met eene soort van groven linnen zak, met gaten voor het hoofd en de armen. Het bij ons in gebruik zijnde huisraad, als tafels, stoelen enz., kennen zij niet, evenmin messen en vorken; men eet er met de vingers. In plaats van koffij drinken zij thee, en in plaats van tabak rooken zij eene soort van hennep-bladen.

De zedelijke toestand der Mooren is, naar de getuigenis van eenen man, die twaalf jaren onder hen geleefd heeft, allerverschrikkelijkst: zij vereenigen alle slechte en verachtelijke hoedanigheden in zich. Wraakzucht, hebzucht en gierigheid zijn hunne meest uitstekende eigenschappen. Jegens hunne minderen zijn zij trotsch en beleedigend, jegens hunne meerderen kruipend; beleedigingen vergeten zij nimmer; hun scherp verstand gebruiken zij slechts tot verraad en trouweloosheid. Geen band van vriendschap of bloedverwantschap is hun heilig, wanneer hun wantrouwen opgewekt is. Hun uiterlijk aanzien heeft reeds iets somber, terugstootends en ondankbaars. Smart verdragen zij met onbeschrijfelijke onverschilligheid; men heeft Mooren gezien, wegens misdaad met ooren, armen of beenen aan den muur vastgespijkerd, nog rustig eenen beker water tot drinken of eene pijp tabak tot rooken verlangen; anderen, aan welke men de hand had afgehouwen, raapten deze in allerijl op, en liepen daarmede weg. Van de vrouwen valt minder te zeggen, vermits het alleen aan de vaders, broeders en echtgenooten vrijstaat, haar te zien; zij zijn in hare vertrekken opgesloten, leven in stille rust en zouden het als eene beleediging beschouwen, indien haar echtgenoot haar aan de blikken van eenen vreemdeling vertoonde. Bij deze leefwijze worden zij dik en vet, en bereiken alzoo, naar de begrippen der Mooren, het hoogste doel der schoonheid.

AFRIKAANSCHE MARABOUTEN.

De taal der Ghioloffs is bijna over geheel Senegambië verspreid, en niet geschreven wordende, maakt zij geene aanspraak op letterkunde. Het volk van Senegal is echter eenigermate bekend met het gebruik van letters; want velen hunner kunnen Arabisch lezen en schrijven, hoewel zij slechts eene onvolledige kennis van die taal hebben. Deze klasse is het, welke aan de Europeanen onder den naam van marabouten bekend is. Zij staan in groote achting bij hunne landgenooten; en daar het een gedeelte van hun beroep is, amuletten te verkoopen en de heelkunst uit te oefenen, hebben zij eenen zeer grooten invloed. Sommige der Ghioloffs zijn zeer vermaard als zangers, en verschaffen zich alle gemakken des levens door hun gezang. Zij worden gewoonlijk gevonden onder het gevolg der Afrikaansche Vorsten, zijn de dichters en virtuozen van dat gedeelte van den aardbol, bezingen de wapenfeiten der afgestorvene helden, en verheffen degenen tot halve goden, die hen wel betalen. In dit laatste opzigt worden zij zeer gereedelijk ondersteund door de ongemeene ijdelheid des Negers, die, om zijnen lof door eene welluidende stem te hooren verkondigen, zich van al hetgeen hij bezit zoude ontdoen, om het in den schoot van den hem betooverenden zanger te werpen. Deze verheffers van onbekende vermaardheden, hoewel de gezellen der Grooten, en de voorzittende orakels bij alle openbare vermaken, zijn echter van alle kanten veracht en buiten de maatschappij verworpen. Geen huisgezin verwaardigt zich met hen te huwen, en zelfs gedoogt men niet dat hunne ligchamen de gewone begraveniplaatsen ontheiligen. Zij verzellen hun gezang met eene soort van guitar, vervaardigd uit de helft van een klein ovaal korfje, met een vel daarover gespannen; aan het einde is daaraan een houten steel vastgemaakt, waarop paardeharen snaren naar beneden loopen. Zij zijn bijzonder geestig in het uitvinden van fabelen en spreekwoorden, en in het ontcijferen van raadsels.

DE STERREKUNDE.

Als een groot geheel beschouwd, is de sterrekunde het schoonste gedenkstuk van den menschelijken geest, de schoonste herinnering van zijn verstand. Verleid door de begoocheling der zintuigen en der eigenliefde, beschouwde zich de mensch lang als het middelpunt van de beweging der hemelsche ligchamen, en het was eene straffe voor zijnen hoogmoed, de ijdele vrees te gevoelen, welke zij hem inboezemden. Het werk van vele eeuwen heeft thans den sluijer opgeligt, die het stelsel bedekte. De mensch komt thans voor op eene kleine planeet, bijna onmerkbaar in de groote uitgebreidheid van het zonnestelsel, en zelf slechts als een onzigtbaar punt in de onafmeetbare ruimte. De verhevene uitkomsten, tot welke deze ontdekking geleid heeft, kunnen hem intusschen troosten voor de beperkte ruimte, welke hij in het heelal bekleedt. Laat ons zorgvuldiglijk het getal dezer verhevene ontdekkingen bewaren en zelfs vermeerderen, als welke het geluk van denkende wezens uitmaken. Zij zijn van het hoogste nut geweest voor scheepvaart en sterrekunde; maar voornamelijk waren zij dienstig in het verbannen der angstige vrees, door buitengewone luchtverschijnselen veroorzaakt en in het vernietigen der dwalingen, ontstaande uit onze onkunde van onze werkelijke verhouding tot de natuur; dwalingen te gevaarlijker, daar de maatschappelijke orde slechts op den grondslag dezer verhouding steunen kan. Waarheid en juistheid zijn derzelver onveranderlijke wetten. Verre zij van ons de gevaarlijke stelling, dat het dikwijls noodig is de menschen te misleiden, te verslaven of te bedriegen, om hun geluk te verzekeren.

WAT DE MENSCH IS,

BEHOORT HIJ GEHEEL TE ZIJN.

Ieder beroep in het menschelijk leven vordert kunde en bekwaamheid. Er bestaat geen grooter zelfbedrog dan zich te verbeelden, dat onze stand in de maatschappij niet overeenkomt met onze uitstekende geestvermogens of dat ons beroep onze bekwaamheid onwaardig is. Elke maatschappij heeft kundige mannen noodig, en in elk beroep is verstand en smaak onmisbaar, zoo hetzelve naar volmaaktheid streven wil. Het algemeene welzijn kan slechts door veel omvattende begaafdheden en door vlijt bevorderd worden. Wat de mensch alzoo is, behoort hij geheel te zijn; wat men doet, voere men met geschiktheid en ijver uit. Geene nuttige of goede werkzaamheid kan den mensch tot oneer verstrekken; de mensch, integendeel, eert den stand, dien hij wel bekleedt. Voornamelijk leere men grondig in de jeugd hetgeen men later uitoefenen wil; ons doel zij steeds anderen te overtreffen, en hij, die de noodige bekwaamheid verworven heeft, weet zich ook ligt uit groote verlegenheden te redden. De beroemde FRANKLIN wist evenzeer, als Boekdrukkersgezel, zijnen patroon te vreden te stellen, als naderhand zijne landgenooten hem als Staatsman en Gezant roemden. Hij was altijd ijverig werkzaam en hetgeen hij zijn wilde, was hij geheel.

Toen de luchtbol het eerst ontdekt werd, vroeg iemand FRANKLIN, van welk nut dezelve was? FRANKLIN beantwoordde deze vraag met eene tweede: van welk nut is een jonggeboren kind? Het kan een man worden.

Een vriend bezocht eens MICHEL ANGELO, welke de laatste hand aan een standbeeld legde. Eenigen tijd daarna kwam hij terug, en vond den beeldhouwer nog aan hetzelfde werk bezig.— Gij zijt hij geweest sedert ik laatst bij u was.— Geenszins, antwoordde ANGELO, ik heb dit gedeelte verbeterd, dit ander gedeelte gepolijst, hier iets verzacht, daar iets veranderd. — Al deze veranderingen en verbeteringen waren slechts kleinigheden.— Dit zij zoo, hernam de kunstenaar, maar herinner u, dat kleinigheden tot de volmaaktheid leiden, en dat de volmaaktheid geene kleinigheid is.

SCHEEPS-TIJDINGEN.

UITGEKLAARD.

Den 8sten dezer, het Schip *Clasina Adriana*, Kapt. J. ANDRESEN, naar *Amsterdam*; lading: 402 vaten Suiker, 34 balen schoone- en 7 dito vuile Katoen.

Gedrukt te *Paramaribo*, bij de ERVEN J. BRINK.